

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Trondheim, 04.10.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/6491

Saksbehandler:
Egil Postmyr

Hørings svar - Forslag til endring av forskrifter om akvakultur for tilpasning til transport, oppbevaring, bruk og produksjon av rensefisk

Miljødirektoratet støtter de fleste forslagene som fremmes, men vi mener det bør tilstrebes bruk av stede egne stammer ved bruk av rensefisk. Ny kunnskap om genetiske forskjeller mellom lokale bestander av rensefisk/leppesfisk langs kysten viser risiko for negativ påvirkning når det benyttes rensefisk som er fanget annet sted. Det bør derfor innføres en regulering av bruk av rensefisk med hensyn på opphav og forflytning. Miljødirektoratet mener også at avl på rensefisk som skal benyttes må tas inn i vurderingen av bærekraft og hensynet til det biologiske mangfoldet. Når det gjelder midlertidig oppbevaring av rensefisk mener vi etablering av lokaliteter til dette må utløse krav til tillatelse, tilsvarende som for annen oppdrettet eller villfanget fisk.

Miljødirektoratet viser til høringsbrev datert 23.6.2017 med forslag til endring av forskrifter om akvakultur for tilpasning til transport, oppbevaring, bruk og produksjon av rensefisk.

Vi er positive til at det foreslås endringer for en slik tilpasning for rensefisk. Forslaget generelt synes å gi en forbedring av regelverket, og Miljødirektoratet støtter de fleste av endringene.

Lakselus er av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning vurdert som en av to ikke stabiliserte trusler mot de ville bestandene av laks. Miljødirektoratet ser at rensefisk kan være et supplement til bruk av legemidler.

Vi har noen merknader til forslaget:

Fase A: Fangst og transport av rensefisk og fase D: Transport av akvakulturdyr fra midlertidig oppbevaring og mellom akvakulturanlegg for matfisk

Nærings- og fiskeridepartementet skriver i forslaget at det fra 2016 stilles krav i forskrift om fremmede organismer under naturmangfoldloven som medfører fare for utilsiktet utslipp og spredning av fremmede arter. Videre viser departementet til at denne problemstillingen er såpass

generell at det ikke er naturlig å gå dypt inn på den i denne omgang. Samtidig framgår følgende av forslaget: *"Det kan reises spørsmål om føre-var-prinsippet bør tillegges så stor vekt at det i størst mulig grad må tilstrebes bruk av stedege stammer ved bruk av rensefisk."*

Miljødirektoratet har følgende kommentarer til dette:

Her vises det til før-varprinsippet som anvendes der det mangler tilstrekkelig kunnskap. I dette tilfellet mener vi at det nå foreligger kunnskap som viser geografiske ulikheter i genetikk for rensefisk. Ut i fra erfaringen med rømt oppdrettsfisk og genetisk innblanding i ville laksepopulasjoner er det en risiko for tilsvarende problem ved utsetting og bruk av rensefisk som er genetisk forskjellig fra lokalt stedege bestander.

Miljødirektoratet (Direktoratet for naturforvaltning) gav 9.5.2012 følgende uttalelse til et tidligere forslag til endring i forskrift som ikke ble iverksatt:

"... er ... skeptisk til dagens praksis med å fange leppefisk på et geografisk sted for transport og utsetting på et annet sted, hvor arten enten normalt ikke er utbredt eller hvor det utsatte individet avviker i stor grad fra lokalt genetisk tilpassede bestander av arten. Det samme gjelder ved eventuell fremtidig storskala oppdrett av leppefisk basert på seleksjon, hvor utsatte individer genetisk vil skille seg ut fra lokale bestander. ..."

Årene etter at uttalelsen ble skrevet er det kommet flere vitenskapelige artikler som beskriver populasjonsgenetikken og bestandsutbredelser av leppefisk/rensefisk som gjør at uttalelsen ikke er mindre viktig i dag. Det er observert forskjeller både innen Europa og innen Skandinavia. Det synes å forekomme signifikant genetiske differensiering over relativt korte geografiske distanser. Observerte forskjeller langs kysten passer godt med forventningene etter arbeid med oseanografiske driftssimuleringer. Avvik fra dette, som funn av fisk med fra Flatanger i Nord-Trøndelag som er mer genetisk lik fisk fra sørlige deler av Norge, indikerer at det har vært en overføring sørfra for bruk til avlusing i akvakultur.

I lys av dette er det derfor en risiko ved forflytning av rensefisk, ved at fisk med annet opphav enn den stedege fisken rømmer og blander seg med denne. Når genetikken viser seg å være ulik kan dette føre til en endring av de lokale bestandenes egenskaper.

Forskriften om fremmede organismer gjelder for bl.a. import fra utlandet med utsett i Norge, men gjelder ikke transport og forflytning innen landet. De problemer man vil unngå ved regulering av import fra utlandet kan imidlertid være større fordi det er større genetiske forskjeller hos leppefisk langs norskekysten enn for eksempel mellom vestkysten av Sverige og sørlige del av Norge. For å sikre, som det står i forslaget, at *"... regelverks-endringene ivaretar hensynet til naturmangfoldet på en tilfredsstillende måte"* mener Miljødirektoratet at det må innføres en regulering av bruk av rensefisk med hensyn på opphav og forflytning. Det må sikres en mest mulig bruk av stedege stammer.

Vi er ellers enige i at transport av all levende fisk, fra midlertidig oppbevaring og mellom akvakulturanlegg, skal ha samme rammer, og at det for rensefisk settes samme krav som for andre akvakulturorganismer. Sporing av brønnbåter er et positivt tiltak.

Fase B: Installasjon for midlertidig oppbevaring av rensefisk

Miljødirektoratet støtter at midlertidig oppbevaring av både villfanget og oppdrettet rensefisk behandles likt med annen oppdrettet fisk i driftsfasen, jfr. forslag til endringer i akvakulturdriftsforskriften. Det er særlig positivt at dette inkluderer internkontroll (IK) og arbeid mot rømmingssikring ved tekniske krav til oppdrettsanlegg (NYTEK) og krav om egnet maskevidde, og inkluderer rensefisk i den månedlige innrapporteringen. Det er likevel uklart for oss når lokaliteter for midlertidig oppbevaring av rensefisk (både villfanget og oppdrettet) utløser krav til tillatelse etter akvakulturoven ved etablering. I høringsnotatet kap. 3.4.1 vises det til at de foreslåtte endringene i akvakulturdriftsforskriften vil utløse behov for tillatelse for midlertidig oppbevaring. Hvis det med tillatelse her menes lokalitetsklarering, så kan vi ikke se denne sammenhengen i regelverket. Vi mener at det i slike tilfeller bør være et krav om lokalitetsklarering, og at kravet må fremgå tydelig av regelverket (i en forskrift som regulerer tildeling, ikke drift).

I forslaget er det ikke definert hva som menes med *midlertidig* oppbevaring. Det ligger en forventning i uttrykket om at dette er *kortvarig*, men dette er ikke spesifisert. Selv kortvarig oppbevaring kan medføre forurensning som krever tillatelse etter forurensningsloven. Det er derfor viktig at lokaliseringen av anleggene blir vurdert av forurensningsmyndigheten, på samme måte som ved f.eks. villfanget fisk som skal holdes levende i sjø i mer enn 12 uker, jf. forskrift om fangstbasert akvakultur. Dettens sikrer at forurensningsmyndigheten (her Fylkesmannen) blir koblet på, og nødvendige tillatelser blir gitt.

Siden driftskravene m.m. i forskrift om fangstbasert akvakultur ikke vil være aktuelle for mellomlagring av rensefisk, foreslår vi at kravet om lokalitetsklarering for slike anlegg tas inn i forskrift om tildeling av andre arter enn laks og ørret, og at det gjøres klart at kravet utløses ved planlagt lagring med fôring over en viss tid (f.eks. 12 uker).

Fase C: Bruk av rensefisk i akvakulturanlegg med matfisk eller stamfisk

Miljødirektoratet støtter forslaget om at bruk av rensefisk reguleres i laksetilodelingsforskriften ved at bruk av rensefisk heretter automatisk omfattes av tillatelse til laks og ørret.

Miljødirektoratet mener rensefisk siden den skal omfattes av tillatelsen, bør inngå i beregningen av pålydende MTB tillatt for lokaliteten. Dette er både logisk og nødvendig ut i fra behandlingen etter forurensningsloven, der biomassen er parameteren som avgjør tillatt utslipp på lokaliteten.

For å være sikker på at det er forsvarlig å la rensefisk fra forrige utsett forbli på lokaliteten under brakklegging har Mattilsynet bedt Vitenskapskomiteen for Mattrygghet (VKM) om å foreta en risikovurdering. I vurderingen skal det redegjøres for hvor stor risikoen er for at rensefisk kan overføre smitte og sykdom til neste produksjonssyklus dersom rensefisk blir stående i samme merd under brakklegging. Dette synes vi er fornuftig. Miljødirektoratet etterlyser en tilsvarende risikovurdering for flytting av fisk med fare for rømming og påvirkning på stedege viltlevende bestander.

Fase E: Akvakultur av rensefisk, inkludert stamfisk og settefisk av rensefisk

Vi ser ellers at domestisering av oppdrettet rensefisk, som ved forrige forslag ble ansett som aktuelt, denne gangen ikke er konkretisert i forslaget. Slik avl er imidlertid nevnt i Fiskeri-

direktoratets høringssvar til forslag om Forskrift om fremmede organismer datert 20.10.2014. Avl vil forsterke de genetiske ulikhetene til stedege bestander, på samme måte som man har det mellom avlet oppdrettslaks og ville bestandene. Miljødirektoratet mener at avl på rensefisk må tas inn i vurderingen av bærekraft og hensynet til det biologiske mangfoldet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Kari Holden
seksjonsleder

Egil Postmyr
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.